

บทบาทในการพัฒนาชุมชน และความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

THE ROLE IN COMMUNITY DEVELOPMENT AND WELFARE NEEDS OF THE ELDERLY CHANUWAN SUBDISTRICT, PHANOM PHRAI DISTRICT, ROI ET PROVINCE

Received: January 12, 2023

Revised: June 03, 2023

Accepted: June 10, 2023

โสภณ เบื้องบน^{1*}, สุวิมล ดอบุต²,ธีรนาถ สุวรรณเรือง³

Sopon buengbon^{1*}, Suwimol Dobut², Theeranat Suwanaruang³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของผู้สูงอายุ ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ และเปรียบเทียบบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 260 คน ระหว่างเดือนสิงหาคม - พฤศจิกายน 2565 เก็บตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ สถิติ t-test (Independent Sample) และ F-test (One-way ANOVA) ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

จากการศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชนของผู้สูงอายุ ตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 63.08 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการพัฒนาชุมชนรายด้านโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง (S.D. = 0.39) ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุรายด้านโดยรวมอยู่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.55 ± 0.34 (S.D. = 0.34) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศ และบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากผลการศึกษาจึงควรมีการส่งเสริมสวัสดิการของรัฐให้แก่ผู้สูงอายุในทุกๆ ด้าน เช่น การสนับสนุนให้มีการพัฒนาอาชีพให้กับผู้สูงอายุ รวมถึงการให้ความรู้ด้านสุขภาพกับผู้สูงอายุ และควรส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: การพัฒนา, การพัฒนาชุมชน, ผู้สูงอายุ

¹ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ สาขาสารณสุขชุมชน วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

Faculty of Science community health branch Pitchayabandit College

² อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิทยาการจัดการสุขภาพ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

Lecturer of the Faculty of Science and Technology ,Health Science Management,College of Asian Scholars

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Faculty of Science and Health Technology Kalasin University

*Corresponding author E-mail: spon3108ballo@gmail.com

Abstract

This study explores the aim of this study to investigate the role of the elderly in community development. Welfare needs of the elderly and compare the roles of the elderly in community development in Chanuwan Subdistrict, Phanom Phrai District, Roi Et Province. During August-November 2022, 260 people Samples were collected using a questionnaire developed by the researcher. Data were analyzed by using percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested using T-test (Independent Sample) and F-test (One-way ANOVA).

The research results found were as follows:

A study of the roles in community development of the elderly in Chanuwan Subdistrict, Phanom Phrai District, Roi Et Province, found that the samples were 260 people, 164 of whom were female, representing 63.08%, were in the moderate level (S.D. = 0.39) with an average of 3.55 ± 0.34 . (S.D.= 0.34) and the roles of the elderly in community development were not significantly different 0.05.

The results of the study should promote government welfare for the elderly in all aspects such as support for career development for the elderly. Including providing health education to the elderly. And should encourage relevant agencies to arrange an environment suitable for the living of the elderly.

Keywords: Development, Community Development, Elderly

บทนำ

ปัจจุบันกลุ่มผู้สูงอายุถือได้ว่าเป็นกลุ่มวัยที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษจากทุกๆ หน่วยงาน เพราะเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง และเสื่อมโทรมถดถอยในด้านต่างๆ มากมาย ทั้งร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงอาจมีโรคเรื้อรังที่ต้องได้รับการดูแลและรักษา ไม่ว่าจะเป็น โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ โรคกระดูกพรุน โรคเกาต์ โรคหอบหืด โรคถุงลมโป่งพอง โรคตับแข็ง โรคไต โรคอัมพาต และโรคแทรกซ้อนอื่นๆ อีกมากมาย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งผู้สูงอายุบางรายอาจไม่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคปัจจุบันนี้ได้ และอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรค่อนข้างสูงนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487⁽¹⁾ ซึ่งจากการคาดการณ์ในปี 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ เป็นประเทศที่สองของอาเซียนรองจากสิงคโปร์ โดยประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนไม่น้อยกว่า 13 ล้านคน หรือร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และอีก 20 ปีข้างหน้าในปี 2583 ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุจำนวน 20 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของคนไทยจะเป็นผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุอายุมากกว่า 80 ปีขึ้นไป จะมีมากถึง 3,500,000 คน นอกจากนี้ จำนวนผู้สูงอายุยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอันเนื่องจากการดูแลใส่ใจสุขภาพของประชาชน และจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ในยุคปัจจุบัน⁽²⁾

หากแนวโน้มสังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั่วโลก โดยเริ่มจากประเทศที่พัฒนาแล้วมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีและตามมาด้วยประเทศกำลังพัฒนา เมื่อมีผู้สูงอายุมากขึ้นจะส่งผลทำให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง การออมลดลง รัฐบาลจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการ และการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น เพื่อดูแล และปฐมพยาบาลผู้สูงอายุมากขึ้นจะทำให้การลงทุนลดลง รายได้ประชาชาติลดลง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรไปมีสัดส่วนของผู้สูงอายุมากขึ้นย่อมทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้น ในการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่สำคัญควรจะร่วมมือกันทั้งภาครัฐและเอกชนตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชน และประเทศ โดยเฉพาะการร่วมกันกระตุ้นเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีการเตรียมวางแผนการออม การใช้ชีวิตในบั้นปลาย การร่วมมือกันในชุมชน การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ การปรับตัวทางด้านสังคมและจิตใจของผู้สูงอายุ รวมทั้งการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลงทุน และการออม เพื่อเตรียมพร้อมเมื่อถึงวัยผู้สูงอายุซึ่งสำหรับบางประเทศได้มีการขยายอายุผู้เกษียณอายุ และเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีงานทำมากขึ้น เพื่อไม่ให้รู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า และเป็นภาระกับสังคม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้สูงอายุ⁽¹⁾

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในชุมชน จึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษาบทบาทในการพัฒนาชุมชน และความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชุมชนในเขตตำบลนาหว้า อำเภอนมไพร

จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน และเพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ตำบลชานวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด อันจะนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ของชุมชนในเขตตำบลชานวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในตำบลชานวรรณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษายบทบาทในการพัฒนาชุมชนของผู้สูงอายุ ตำบลชานวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ตำบลชานวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ตำบลชานวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษายบทบาทในการพัฒนาชุมชน และความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชุมชนในเขตตำบลชานวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษายบทบาทในการพัฒนาชุมชน และความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชุมชนในเขตตำบลชานวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด 742 คน (ข้อมูลทั่วไปประจำปี 2565 องค์การบริหารส่วนตำบลชานวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด) ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณ ของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 259.894 คน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 260 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการศึกษายบทบาทในการพัฒนาชุมชน จำนวน 25 ข้อ และความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำเสนอแบบสอบถาม สร้างแบบสอบถาม ที่แก้ไขเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาให้มีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ และตรวจสอบภาษาแล้วนำมาปรับปรุงในเรื่องความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และแก้ไขความซ้ำซ้อนของข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ เลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มผู้สูงอายุไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item – total Correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ซึ่งคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 และแบบสอบถามความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยข้อมีการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย และมีการกำหนดการแปลความหมายของข้อมูลใช้เกณฑ์ดังนี้⁽³⁾

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามบทบาทในการพัฒนาชุมชนของผู้สูงอายุ

กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ

กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความต้องการมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความต้องการปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความต้องการน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องนี้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เอกสารรับรองจริยธรรมเลขที่ 1/2566 เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2566

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบบทบาทในการพัฒนาชุมชน และความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุกรณีศึกษาชุมชนในเขตตำบลชานวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็นหัวข้อตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นเพศ และสถานภาพ

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	96	36.92
หญิง	164	63.08
รวม	260	100
2. อายุ		
61 – 65 ปี	132	50.77
66 – 70 ปี	64	24.62
71 – 75 ปี	39	15.00
76 – 80 ปี	18	6.92
80 ปีขึ้นไป	7	2.69
Mean = 67.2038, S.D. = 5.2647, Min = 61.00, Max = 84.00		
รวม	260	100
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	152	58.46
มัธยมศึกษา	49	18.85
อนุปริญญา	38	14.62
ปริญญาตรี	12	4.61
สูงกว่าปริญญาตรี	9	3.46
รวม	260	100

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 61 – 65 ปี และระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในเขตตำบลชานูวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 ด้าน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในเขตตำบลชานูวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 ด้าน

ลำดับ	บทบาทการพัฒนาชุมชน (ด้าน)	n = 225		ระดับการมีบทบาท ต่อการพัฒนาชุมชน
		$\bar{x}$	S.D.	
1	การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ	3.57	0.09	ปานกลาง
2	การพัฒนาด้านการศึกษา	2.85	0.13	ปานกลาง
3	การศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี	3.64	0.18	มาก
4	การพัฒนาชุมชนด้านอาชีพ	2.78	0.16	ปานกลาง
5	สิ่งแวดล้อม	3.63	0.11	มาก
	รวม	3.29	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อม และ บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตตำบลชานูวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ตำบลชานูวรรณ อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับ	ความต้องการสวัสดิการ (ด้าน)	n = 225		ระดับความต้องการ สวัสดิการ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	สุขภาพ	3.84	0.19	มาก
2	รายได้	3.72	0.47	มาก
3	นันทนาการ	2.96	0.18	ปานกลาง
4	ความมั่นคงของที่พักอาศัย	3.68	0.16	มาก
	รวม	3.55	0.34	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามความต้องการสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ความต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ความต้องการสวัสดิการด้านรายได้ และ ความต้องการสวัสดิการด้านความมั่นคงของที่พักอาศัยตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ตำบลชานุวรรณ อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ตำบลชานุวรรณ อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n = 260		t	df	P-value
	$\bar{x}$	S.D.			
เพศหญิง	12.79	1.09	0.374	332.339	0.708
เพศชาย	12.74	1.17			

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในเขตตำบลชานุวรรณ อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทั่วไป พบผู้สูงอายุในเขตตำบลชานุวรรณ อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 164 คน (ร้อยละ 63.08) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 61 – 65 ปี จำนวน 132 คน (ร้อยละ 50.77) ระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 152 (ร้อยละ 58.46)

2. บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในเขตตำบลชานุวรรณ อำเภอนมไพธ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี ด้านอาชีพ และด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมแล้วบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ± 0.43 มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ด้านเศรษฐกิจ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ± 0.24 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดปลูกฝังให้ลูกหลานรู้จักประหยัด ขยัน อดออม ให้มีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ± 0.16 รองลงมาคือ ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ± 0.37 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ

มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้คนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ± 0.49

2.2 บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ด้านการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 ± 0.19 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา และช่วยกันดูแลรักษาสถานศึกษาในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ± 0.34 รองลงมาคือ บริจาคเพื่อสนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษาของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 ± 0.16 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เป็นกรรมการ หรือมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 ± 0.09

2.3 บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ± 0.64 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เข้าร่วมกิจกรรม หรือพิธีกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีที่จัดขึ้นโดยวัดหรือหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ± 0.64 รองลงมาคือ มีส่วนช่วยทำนุบำรุงศาสนา และบริจาคเพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ± 0.27 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เยาวชนในชุมชนเกี่ยวกับหลักธรรมศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ± 0.56

2.4 บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ด้านอาชีพ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.77 ± 0.14 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาอาชีพของกลุ่มอาชีพในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 ± 0.22 รองลงมาคือ เชิญชวนให้คนในชุมชนเข้าร่วมกลุ่มอาชีพในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 ± 0.13 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ประสานงานพัฒนาอาชีพในท้องถิ่นกับหน่วยงานอื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 ± 0.28

2.5 บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ± 0.14 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ± 0.11 รองลงมาคือ แนะนำและส่งเสริมให้เยาวชนและคนในชุมชน ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ± 0.28 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีส่วนติดตาม ประเมินและการจัดการสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ± 0.81

3. การศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตตำบลชานวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านที่พักอาศัย โดยรวมแล้วความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ± 0.34 มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ± 0.19 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้มีบริการสุขภาพเคลื่อนที่ออกให้บริการแก่ผู้สูงอายุถึงชุมชนอย่างน้อยครั้งละ 1 สัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ± 0.26 รองลงมาคือ ต้องการอาสาสมัครชุมชนประจำหมู่บ้านให้มีเพียงพอสื่อและบริการอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ± 0.08 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้มีการอบรมเรื่องสุขภาพและการดูแลตัวเองตามวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ± 0.03

3.2 ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ด้านรายได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ± 0.47 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้มีการส่งเสริมในด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ± 0.16 รองลงมาคือ ต้องการให้มีการจัดสรรเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ± 0.22 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้มีวิทยากรมาอบรมให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ± 0.28

3.3 ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ด้านนันทนาการได้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.96 ± 0.18 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้มีกิจกรรมตามวันสำคัญทางศาสนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 ± 0.07 รองลงมาคือ ต้องการให้มีการจัดตั้งชมรมกีฬา มีห้องนันทนาการ เพื่อพบปะเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 ± 0.11 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมธรรมสัจจกร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 ± 0.15

3.4 ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ด้านความมั่นคงของที่พักอาศัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ± 0.16 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ต้องการให้มีการบริการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ± 0.14 รองลงมาคือ ต้องการให้มีการดูแลสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ± 0.19 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ต้องการให้มีบ้านพักคนชรา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ± 0.02

4. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ในเขตตำบลนาหวาร อำเภอนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. โดยรวมแล้วบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีส่วนร่วม และมีบทบาทน้อยมากในเรื่องการพัฒนาชุมชน หรืออาจเป็นเพราะขาดการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และยังมีสูงอายุที่มีความร่วมใจและร่วมกำลัง มีความตระหนักในการทำให้ชุมชนมีความเจริญ และให้เกิดการพัฒนา ชุมชนเกิดความ เป็นปึกแผ่นมีความสามัคคี แต่ยังคงเป็นส่วนน้อยในชุมชน จึงทำให้มีบทบาทของผู้สูงอายุในการ

พัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ พระศุภรักษ์ วิสุทฺโธ ทำการศึกษาเมื่อปี 2561⁽³⁾ ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในเขตตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านที่พักอาศัย โดยรวมแล้วความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุมีโรคประจำตัวมาก มีความจำเป็นต้องเดินทางไปโรงพยาบาล เพื่อทำการรักษา บางครั้งต้องพึ่งพาบุตรหลาน และใช้งบประมาณในการเดินทาง จึงมีความต้องการด้านสุขภาพมาก ส่วนด้านรายได้เป็นเพราะผู้สูงอายุมีรายได้ในแต่ละเดือนยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย ด้านนันทนาการต้องการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และพบปะเพื่อน ๆ และด้านที่พักอาศัย อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุมีร่างกายไม่แข็งแรงเท่ากับวัยอื่นๆ เพื่อเป็นการไม่เป็นอันตรายต่อการใช้ชีวิตประจำวัน จึงต้องการให้มีการอำนวยความสะดวกในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิวิมล กองทรัพย์เจริญ ทำการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2563⁽⁵⁾ ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตตำบลตาสิทธิ์ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบว่า ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมผู้สูงอายุมีความต้องการด้านสวัสดิการอยู่ในระดับมาก

3. บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ที่มีเพศต่างกัน มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่า บทบาทของการพัฒนาชุมชนไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศไม่ว่าจะเป็นเพศชาย หรือเพศหญิงทุกเพศย่อมมีสิทธิเข้าถึงการพัฒนา และไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ถ้ามีแนวความคิดที่จะพัฒนาชุมชนทุกเพศก็สามารถทำได้ ซึ่งสอดคล้องกับ พลอยพรรณ เชี่ยวชาญ ทำการศึกษาเมื่อปี 2559⁽⁴⁾ ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติของประชาชนในตำบลทับใต้ เกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุที่มีต่อการพัฒนาชุมชน จำแนกตามเพศ พบว่า โดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน ของผู้สูงอายุในเขตตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
2. ควรมีการศึกษา เรื่องพฤติกรรมการพัฒนาชุมชนของผู้สูงอายุในเขตตำบลชานูวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
3. ควรทำการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะในประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างชัดเจน
4. ควรทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณประชาชน คณะผู้บริหาร ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาสุวรรณ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นางสง่า มาลัย ที่อนุเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง และทุกท่านที่มีส่วนสำคัญให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. กรมกิจการผู้สูงอายุ. สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย. ปี 2564. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
2. สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับประชากรสูงอายุ. ปี 2563 [เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=social>
3. ประคอง กรรณสูต. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. ปี 2538. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
4. พระสุตกรักษ์ วิสุทุโธ. บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปี 2561. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2561).
5. ศศิวิมล กองทรัพย์เจริญ. ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตตำบลดาสีห์ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. ปี 2563. สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
6. พลอยพรรณ เชื้อวชาญ. บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชน. ปี 2559. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
7. ณัฐฐิธิตา เทวเลิศสกุล. แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาระให้เป็นพลัง กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. ปี 2559. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
8. พระสุตกรักษ์ วิสุทุโธ. บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปี 2561. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
9. อรรถชัย คล่องแคล่ว. บทบาทของผู้สูงอายุกับการพัฒนาชุมชนย่อยที่ 14 (ป่ายาง) เทศบาลเมืองจันทบุรี. ปี 2560. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
10. พระประเสริฐ นารโท และคณะ. การดูแลสุขภาพตนเองแบบองค์รวมของผู้สูงอายุตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลหัวไทร อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปี 2560. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ.

11. นิตี แก้วชื่น. การดำเนินงานสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. ปี 2560. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
12. สามารถรุ่งโรจน์. ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมืองชลบุรี. ปี 2560. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
13. สุทธิวรรณ สว่างเนตร. ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปะเคียบ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. ปี 2561. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.